

LR Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininkui Laurynui Šedvydžiui, knygos THE HOLOCAUST IN LITHUANIA 1941-1944 („*Holokaustas Lietuvoje 1941-1944*“) pristatymo organizatoriams žurnalistams, Vytautui Bruveriiui, Indrei Makaraitytei, knygos sudarytojai dr. Arūnui Bubniui, renginio moderatoriui Simonui Strelcovui ir Lietuvos žmogaus teisių koordinacinio centro pirmininkui Vytautui Budnikui, bei istorikams, ...

keliautojo-kraštotyrininko
Vytenio Aleksandraičio,
ištyrusio J. Krikštonio biografiją,
pasinaudojus kitų kraštotyrininkų
atliktu darbu

ATASAKYMAS-PATIKSLINIMAS

į 2025-01-29 atsakymą Nr. S-2025-
dėl nepasitvirtinusių mano nuogastavimų, neva, „naujai“ pristatomojoje anglų kalba
knygoje

Minėtai „*Holokaustas Lietuvoje 1941-1944*“ knygai, kuri lietuviškai buvo išleista 2011 m., tai tokio paties pavadinimo ir to paties dizaino anglų kalboje knygos š. m. sausio 30 d. skelbiamose „sutiktuvėse“, vietoje kvepiančios šviežiais spaustuvės dažais knygos, per renginį buvo pateikta net prieš 5-is metus 2020 m. atspausdinta knyga.

Nors nebuvo aišku, kodėl nebuvo skelbiama knygos leidinio data, bet dėl pačios skaudžiausios temos aktualumo ši smulkmena ne tik nėra svarbi, bet ir SVEIKINTINI TOS ANGLŲ KALBA KNYGOS SUDARYTOJAI, KURIE NEIDĖJO IŠ LIETUVIŠKO KNYGOS VARIANTO PATĮ ABSURDIŠKIAUSIĄ A. RUKŠENO RAŠYTĄ SKYRIŲ, visokiais prasimanymais bei dokumentų nagrinėjimo ignoravimais, galėjusį sukompromituoti pasaulyje Lietuvos Holokausto tyrimo metodiką.

Nors toje knygoje nėra joje minimų asmenvardžių sąrašo (mokslinei knygai toks trūkumas keistas), tačiau peržiūrėjus tekstus, nepastebėta joje ir Juozo Krikštonio užsiminimo. Tai yra labai gerai, kad šis Didvyris lyg ir nėra pasaulio visuomenei šmeižiamas, nes kaip tik dėl minėto istoriko A. Rukšeno; kaip ir paties aplaidžiausio „tyrimo“ **paaiškėjo daug naujų dokumentų, neigiančių „jo buvimą Baltarusijoje“**, į kuriuos visai nebuvo kreipiamas joks dėmesys.

AČIŪ, kad šio Komiteto pirmininkas operatyviai labai aktualiai man atsakė, nes jau darosi rimta **Žmogaus teisių pažeidimo problema, kai žmogus po mirties apšmeižiamas**, kuris negali apsiginti, nes miręs-žuvęs už Laisvę, kuris buvo dar ir vienas iš Laisvės armijos (LLA) kūrėjų. Tuo labiau, **kad J. Krikštonis buvo nuo nacių nukentėjęs, nes prieš juos protestavo ir todėl kelis mėnesius buvo laikomas Kauno kalėjime**. Apie tai mini [Vikipedija](#) ir internetinė [Enciklopedija](#), o Lietuvos genocido ir rezistencijos tyrimo centras (toliau LGGRTC-as, arba Centras) ne tik netyrė šio įvykio, bet [savo tinklalapyje](#) dar ir slepia tai. Keistai slepiami nuo visuomenės ir labai svarbūs jo biografijos faktai, kaip žymiausio Lietuvoje lengvaatlečio-metiko - šuolininko su kartimi bei kaip VDU Teisės fakulteto klausytojo, ir neužsimenamas galimas tarnybinis artumas su savo giminaičiu generolu *Stasiu*

Raštikiu, dėl ko galima būtų paaiškinti J. Krikštonio protesto prieš nacius priežastį, galimai sutapusią Laikiniosios vyriausybės išvaikymu.

Teisingai Žmogaus teisių komiteto pirmininkas *Laurynas Šedvytis* pastebėjo, kad man reikia skleisti savo mintis ir pastebėjimus mokslinėje erdvėje – istorikų konferencijose, ... Toks konferencijų ciklas apie J. Krikštonį buvo numatytas Ukmergės savivaldybės, bet po 2021-12-02 pirmosios konferencijos, prasidėjus Ukrainoje karui, daugiau konferencijų nevyko, nes buvo pasakyta, jog visuomenei dabartis pasidarė aktualesnė, nei praeitis.

Tiesa, 2024-09-16 Seime vyko Istorinės atminties konferencija, kurioje vienam iš kelių pranešimų buvo skirta ir J. Krikštonio abejotinos kokybės tyrimams, kurioje nuo šalies Žmogaus teisių koordinacinio centro [pranešimą pateikė](#) Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijos pirmininkas istorijos, politologijos ir kultūrologijos docentas *Romualdas Povilaitis*.

Kiek skelbiau atrastus dokumentus, neigiančius „J. Krikštonį Baltarusijoje“ – tai didelė apimtis ir todėl čia greitesniam teksto skaitymui toliau pateikiu 3,5 psl. apimties J. Krikštonio biografijos problemos koncepciją be nuorodų ir su jomis tekstus čia gale pateikiu. O čia išdėstau trumpiausią esmę, kuri prasideda nuo tai, kad 2021-08-18 Ypatingajame (LYA) archyve, man atradus ir [paskelbus F. b. soc. tinkle](#) NKVD generolo *P. Kapralovo* raštelį, įrodantį, **jog J. Krikštonis nacių buvo 3 mėnesius kalinamas Kauno kalėjime**, iš karto Istorijos instituto (toliau LII, arba Instituto) istorikas *Mindaugas Pocius*, aukščiau minėtai Ukmergės konferencijai paruošė istorinę-archyvinę Pažymą. Ją verta rašyti iš didžiosios raidės, nežiūrint to, kad joje yra daug prasimanymų ir net apgavysčių. Tačiau jos visos perbraukiamos, nes jos 11 psl. buvo paminėtas šis dokumentas su J. Krikštonio išleidimu iš kalėjimo faktas ir pagal jo sesers prisiminimus, jam grįžus iš kalėjimo, BROLIO SLAPSTYMASIS NUO VOKIEČIŲ VISĄ JŲ OKUPACIJOS LAIKOTARPĮ buvo užakcentuotas.

Taigi, pagal logiką, jei giminaičio-generolo S. Raštikio įtakos dėka vokiečiai karininką išleidžia iš kalėjimo, tai, akivaizdu, ne už generolo „gražias akis“, o greičiausiai, kad grįžtų į karinę tarnybą.

Tačiau, brolis, pagal sesers prisiminimus, iš kalėjimo sugrįžo labai sublogęs, nes jis prašė jam nenešti maisto, kad vienoje kameroje kalintys komunistai neįtartų jo esančio šnipo.

Iš šio fakto jau aišku, jog gal ant kojų nepastovintis-išbadėjęs, iš karto karinei tarnybai negalėjo būti tinkamu ir gal reikėjo jam atsigauti namuose? O pagal *Standartenführer*-io *Karl-o Jäger*-io Holokausto kroniką, komunistai buvo kalinami iki 1941 m. pabaigos. Ir pagal kitas istorines bei prisiminimų aplinkybes didžiausia tikimybė, šalia Ukmergės restorano galėjo būti suimtų panašiai Holokausto vykdymo metu. Juolab, jog J. Krikštoniui, tik pradėjus eiti 2-osios kuopos vado pareigas, iš karto po Laikiniosios vyriausybės išvaikymo žydų trėmimo iš senamiesčio į Vilijampolės getą kažkodėl tai kuopai vadovauja jau ne J. Krikštonis.

Tuo labiau, kad pagal Centrinio valstybinio (LCVA) archyvo fondo R-1444 dokumentų visumą, kaip garsiojo 1941-10-06 A. Impulevičiaus „įsakymo“ Nr. 42 parodiją, jog, neva, „*J. Krikštonis išvyko*“ į Minską, yra niekinė, nes **bataliono vadas rašo tą**

„įsakymą“, neradęs Šančiuose savo bataliono, nes yra liudijimų jog batalionas išvyko dieną anksčiau. Todėl to „įsakymo“ parodijoje yra būtasis kartinis laikas, konstatuojant, kad batalionas „išvyko“, ir, aišku, nematant, kas išvyko, o kas ne. Todėl, A. Impulevičiui, atvykus į Minską, kitu įsakymu teko jam atitaisinėti tą įsakymą tiems, kurie neišvyko. Bet atitaisinėjo pagal pagrindus – pagal raportus.

O, jeigu J. Krikštaponis GESTAP-o buvo suimtas, tai, akivaizdu jog jis jokio raporto parašyti negalėjo. Be to, panašu, kad jam iš kalėjimo ištraukti – GESTAP-ą apgauti, tame įsakyme Nr. 42 kurpiamas dar kitas Jonui Klimavičiui BENDRAVARDPAVARDIS, net galimai pasaulyje neegzistuojantis, nes tokio „kito J. Klimavičiaus“ jokie istoriniai dokumentai ne tik nepatvirtina, bet ir jūdviejų „dvi absoliučiai vienodos biografijos“ yra virš fantastikos ribų, apgaudinėjant GESTAP-ą, neva, „J. Klimavičius nesulaukęs mirties nuosprendžio įvykdymo-susirgo ir negali tarnauti“. Tačiau meluojama, nes vienas iš jų (3-čios kuopos vado pavaduotojas) nuo gegužės 13 d. perteisiamas ir gauna 10 m. lagerio. Kad „kitas J. Klimavičius“ būtų irgi taip pat „mirtininkas paliktas“, kai NKVD Minske bei Červėnėje kalinius sušaudė, ir dar tų pačių gim. metų, ir iš tų pačių gimimo vietų – tai jau per daug „sutapimų“. Juolab, net į vokiečių kalbą tas melagingas Raportas yra išverstas, kai daugiau dvikalbių dokumentų tame R-1444 fonde nėra.

Taip, kad, tam melui 1941-11-04 „tarpininkauja“ J. Krikštaponis, pasirašydamas ant tuščio lapo (kitoje Raporto pusėje) tikrai ne Minske, nes tarpininkavimo registracija pildoma ne jo ranka ir kita plunksna, ir, panašu, kad iš jo parašas išgaunamas Kauno kalėjime, nes A. Impulevičius vizuoja tik po 4-ių dienų, ko užtenka tiek važinėjimui iš Minsko į Kauną ir atgal.

Taigi, vedusio vyro J. Krikštaponiui priedas prie atlyginimo neįrodo jo Minske buvimo, nes karininkui, patekus į kitos valstybės nelaisvę, žmona negali būti palikta be pragyvenimo šaltinio. Taip pat ir 1941-12-18 parašytas J. Krikštaponiui Pakėlimo lapas, kapitono laipsniui gauti, irgi neįrodo „jo tarnybos Minske“, nes jo tarnybos kokybė nenurodoma, kaip kitiems nurodoma. Juolab, kitiems vėliau laipsniai pakeliami, o J. Krikštaponiui įsakymo neteko matyti archyve, nes, matyt, **ne grįžusiam į karinę tarnybą, įsakymai nebuvo rašyti nei laipsniui pakelti, nei jį demobilizuoti?**

Todėl M. Pocius kaip ir klastotę atliko, savo publikacijose „Krikštaponio paleidimo į atsargą“ neteisingas signatūras nurodęs į *Vsevoldo Krylovo* asmeninę bylą ir į 1939-1940 metų NKVD bylą, kurioje ne kaip negali būti apie būsimų 1942 m. „žinios“.

Tuo labiau, kad Ypatingajame (LYA) archyve liudininkus; J. Krikštaponį nurodančius tik Kaune kaip kuopos vadu buvusius, M. Pocius moksliniame žurnale paverčia atseit, Didvyrio „*dalyvavimą žudynėse patvirtinančius*“. Panašiai minėtoje 2011 m. lietuviškoje knygoje bei savo 2012 m. ir net 2007 m. „G. R.“ 2(22) 32 psl., **moksliniam redaktoriui Arvydui Anušauskui „redaguojant?“ ir jam nematant grubių loginių klaidų**, o taip pat idealiai vienodai straipsniuose su tais loginiais nusirašymais ir **A. Rukšėnas paisto apie „J. Krikštaponį Rudenske“, pateikdamas „įrodymui“ nuorodas liudininkų, neigiančius jį Baltarusijoje.**

Negi buvo tikėtasi, kad, mes - kraštotyrininkai tų dokumentų neperskaitysime? Tuo labiau, kad ir nuo A. Rukšėno akiai nurašo pastarojo disertacijos oponentas dr. A. Bubnys į savo 2017 m. knygą apie batalioną Baltarusijoje.

(O tai paaiškėjo **pirmasis žiniasklaidoje 2007 m. J. Krikštaponio žudynėse paminėjimas**, kai dar jo sesuo Veronika buvo gyva ir anksčiau, nei buvo manyta 2011-04-09 bolševikinio anarchisto, ekstremistinio ANTIFA veikėjo *Evaldo Balčiūno* paskelbimas, mėnesiui po Veronikos mirties. **Dėkui, jog tų loginių nesąmonių kratinys nebuvo įdėtas į anglų kalbos minimą knygą.**)

Dar didesnė skaitytojų apgavystė gaunasi, kai didžiausią „J. Krikštaponio kaltintoją“ *Martyną Kačiulį*, neturinčio net eilinio laipsnio jaunąjį karį M. Pocius savo publikacijose paverčia į „karininką“, galintį turėti net iki kapitono laipsnį, nes pavadina M. Kačiulį „jaunuoju karininku“. (Rusiškasis terminas „*младший офицерский состав*“ yra aiškesnis.)

Todėl **karinėms byloms nagrinėti būtina skirti istoriką, kuris galėtų, bent, atskirti karį nuo karininko**, nes tai skiria jau ikimokyklinio amžiaus berniukai. Todėl nieko nuostabaus, kad Viešųjų objektų atitikčių ... ilgo pavadinimo Komisija nubalsavo už J. Krikštaponiui atminimo naikinimą, nes buvo apgauta įvairiais panašiais aspektais, apie kuriuos atskirai pateiksiu kiek vėliau.

Tiesa, M. Pocius dėl M. Kačiulio pateikė jo prieštarigus duomenis, reikalaudamas ištirti, kodėl jis 1948 m. savo kuopos vadą rodė *Nikodemą Reikalą*, o po 32-jų metų jam tāsai „pavirto į J. Krikštaponį“.

Taigi, **mes-kraštotyrininkai ištyrėme ir nustatėme iš LCVA archyvo, jog M. Kačiulis buvo du kartus kalinamas už komunistinę-pogrindinę veiką ir 1940 m. sovietinės okupacijos buvo išlaisvintas iš kalėjimo bei įdarbintas okupacinės Raudonosios armijos karinėje bazėje. Atėjus vokiečiams, savisaugos batalionas M. Kačiuliui tapo kaip ir nebloga slėptuvė nuo atpildo. O A. Rukšėnas straipsniuose apie bataliono karių motyvus (gal ir savo daktarinėje disertacijoje?) dėl paviršutiniško „tyrimo“, nemačius šių svarbių dokumentų, visai šio momento nemini, - net ir komjaunuolį *J. Grigonį* jame pasislėpusį nemini, išgalvodamas jiems „nenorą į Vokietiją darbams patekti“, kai į juos, atrodo, vėliau vežti pradėjo? (tai reikia patikslinti)**

Dar svarbiau, jog vėl sovietams sugrįžus, M. Kačiulis su jais iki Berlyno nužygiavo, gavo du medalius, bet gavo ir 25 metus bausmės garsiajame Mordovijos JAV lageryje. Jame 1961-09-03 tardymo metu M. Kačiulis neigė bet kokius dalyvavimus žudynėse. Jis 10 metų anksčiau išleidžiamas į laisvę, nors darė drausmės pažeidimus, ir tampa, kaip ir specialiuoju prokuratūros „liudytoju“, 1980 m. paistydamas „pasakas“ apie žudynes Rudenske, kuriose jis būti negalėjo, nes prisipažino išvykęs į Minską po 5-ių, o vėliau teigė, kad ir po 8-ių dienų. O, tai, pagal aritmetiką, į Minską turėjo atvykti jau po Rudenske spalio 10 d. įvykusių žudynių.

Taigi, J. Kačiulio paminėtas J. Grigonis, su kuriuo, neva, jis „atsisakė žudyti“, - pats J. Grigonis savo parodymuose to Rudensko visai nerodo – nurodo kitas žudynes. Todėl 1982-08-16 Tarptautinėje apklausoje Vilniuje vykusioje, M. Kačiulis, pasakodamas apie „atsisakymą žudyti“, jau Grigonio nemini. Akivaizdu, jog prokuratūra M. Kačiulį pakoregavo, kad nereikėtų prieš JAV teisininkus raudonuoti.

O tie iš JAV: Specialiųjų tyrimų departamento atstovas *Nilas Šeras* ir advokatė *N. Grybauskaitė* galėjo pastebėti M. Kačiulio parodymų koliziją. Todėl, matyt, per Apklausos

pietų pertrauką tie JAV teisininkai M. Kačiulį pietauti į Neringos restoraną pasiima. O po pietų toje Apklausoje M. Kačiulis paneigia prieš pietus jo pasakytą „pasaką“ apie „Krištaponį Rudenske“, pasakydamas, kad BUVO PAKEISTI KUOPOS VADAI – „**Ne Krištaponis, o Reikalas**“ buvo. Taip parašyta stenogramoje, kurios istorikai ne matė – ne matė ir daug sovietinių „grožybių“ atskleistų. Juolab tą patį *Nikodemą Reikalą*; kaip 2-oios kuopos vadą nuo 1941 m. spalio mėnesio Baltarusijoje nustatė ir KGB-tyrėjai, kurių kompetenciją keistai A. Rukšėnas kvestionavo. Tuo labiau, kad N. Reikalą kaip kuopos vadą liudija daug liudininkų, o dar daugiau liudininkų Baltarusijoje kaip kuopos vadą nurodo J. Krikštaponio pavaduotoją *Vladą Tamošiūną*, iš ko akivaizdu, jog „J. Krikštaponio Baltarusijoje“ būti negalėjo. Dar svarbiau, jog liudininkai tvirtino dažnai besikeičiančius kuopos vadus, kurių atsiminti negalėjo ir kurių teko priskaičiuoti iki 7-ių karininkų; net iš kitų kuopų. O, kad tikrojo kuopos vado nebuvo, todėl ši 2-oji kuopa ir buvo labiausiai naudojama specialiosioms operacijoms.

Dėl „Krištaponio“ paminėjimo čia matosi galima žmogiška atminties susilpnėjimo klaida, painiojant pavardes labai panašius – išskirtinai aukštus bei lieknus N. Reikalą su J. Krikštaponiu. Be to, du artimiausieji J. Krikštaponiui ... ir sąmoningai privalėjo jį kaip žuvusįjį KGB-istams pakišinėti, kad ... Apie tai dr. A. Bubnys [straipsnyje apie Lietuvos saugumo policiją](#) įspėjo dėl KGB dokumentų būtinybės kritiškai vertinti, **kad suimtieji nepalankius jiems faktus priskiria kitiems asmenims**. Net 2000 m. „G.R.“ žurnale Nr. 2(8) apie Lietuvos policijos batalionus dr. A. Bubnys įvade paminėjo, jog „*sovietinio saugumo sudarytos bylos nėra itin patikimas informacijos šaltinis, vis dėl to jos padeda atkurti bataliono istoriją.*“ Taip, kad **sovietiniai dokumentai tinkami tik istorijai, o ne kriminalinėms-personalinėms „išvadoms“**, ir todėl A. Rukšėno 2014-12-19 „pažymą“ LR Generalinė prokuratūra atmetė. Juolab, mes kraštotyrininkai atradome ir NKVD 1947-11-07 dokumentą, kuriame yra parašyta, jog „**Krištaponis bėgo iš vokiečių armijos ir slapstėsi Ukmergės rajone.**“ (iš LYA, f. K-1, ap. 58, P-4455 4 psl.), kurį LGGRTC-as žino, bet kažkodėl dar slepia nuo visuomenės. Bet, liūdna, jog Centras nestudijavo net J. Krikštaponio sesers Veronikos Krikštaponytės bei išlikusių gyvų kovotojų baudžiamosios bylos, kurioje yra 1955 m. **Pabaltijo karinės apygardos Karinio prokuroro padėjėjo – justicijos majoro Mamulin-o konstatavimas apie J. Krikštaponio namuose buvimą vokiečių okupacijos metu**. Tą patį tvirtino prieš dešimtmetį buvusio politkalinio ir Ukmergės LLKS pirmininko *Zigmo Vašatkevičiaus* organizuotoje ekspedicijoje pažinoję J. Krikštaponį kaimynai. Todėl ukmergiečiai nekreipia dėmesio į priešiškų jėgų skleidžiamus šmeižtus. Apie tai, ką čia rašiau, galima [viską atsiversti su dokumentų nuorodomis](#), arba tinklalapyje Pozicija [I-oji dalis](#) apie istorijos klastotes ir galimus klastotojus bei [II-oji dalis, į kurią įeiti galima tik iš ČIA](#). Mat, I-os dalies pabaigoje nuorodos į II-ąją dalį nėra – neapsigaukite, nes joje rašoma, kad bus II dalis, nors jau ji yra.

Pagarbiai: Vytenis Aleksandraitis.
2025-02-04 Jonava.